

Er is nooit een reële basis geweest voor overheidsindeling allochtoon/autochtoon

'Geboorteland van ouder moet voor de overheid niet langer grondslag zijn om mensen in te delen in etnische categorieën. Nu het voorkeursbeleid is afgeschaft, ontbreekt voor de overheid de legitimatie om de categorisering in allochtoon en autochtoon te continueren.'

Dat stelt de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) in zijn aan demissionair minister Gerd Leers aangeboden briefadvies: *Tussen afkomst en toekomst. Etnische categorisering door de overheid.*

Ik heb met belangstelling kennis genomen van de RMO advies en deel het standpunt van de RMO, echter vanuit een geheel andere invalshoek, en daarmee ook op basis van andere argumenten.

Ik stel dat er voorheen evenmin een basis was voor het onderscheid autochtoon-allochtoon.

De categorisering in 'Westerse' en 'niet-Westerse' allochtonen beschouw ik niet alleen als achterhaald in relatie tot de wijziging van karakter van het integratiebeleid, maar sowieso als discriminerend: 'westers' verwijst niet naar een eenduidige etniciteit, want wat hebben Japanners en Canadezen met elkaar gemeen? Of Nieuw-Zeelanders en Belgen? Neen. Het onderscheid verwijst naar een onderliggende, onuitgesproken ideologie en politieke agenda, die onderscheid maken tussen 'arm' en 'rijk'. Denk even terug aan de woorden van Rita Verdonk, dat de binnenkomst van onder andere Marokkanen 'het importeren van armoede' was, en haaks zou staan op het beeld van Nederland als zijnde een kenniseconomie, en waar alleen behoefte zou zijn aan hoogopgeleide mensen. Het zou interessant zijn om nader te onderzoeken hoeveel hoogopgeleide mensen die, vanuit niet Nederlands sprekende landen, in de afgelopen –laten wij zeggen- tien jaar naar Nederland zijn gekomen, reguliere werk hebben gevonden, op welk niveau, en hoeveel jaren hen het heeft gekost om deze arbeidspositie te bereiken. Mijn stelling is, dat wij tot een totaal ander, maar wel reëel beeld van multicultureel Nederland zouden komen. Daar het om een stelling gaat, ben ik uiteraard zeer benieuwd of deze bij lezers van dit artikel resoneert en op welke wijze.

'Dit onderscheid in 'westers' en 'niet-westers' en het feit dat het geboorteland van de ouders zwaarwegender is dan het geboorteland van de persoon zelf, maken dat er de facto sprake is van etnische categorisering. Niet de geboortegrond sec is het criterium, maar de inbedding daarvan in een bepaalde (statische) cultuur – je kunt niet aan de categorisering ontsnappen en die ook niet meer ongedaan maken.'

De RMO vertrekt vanuit de stelling dat, nu het integratiebeleid van koers is veranderd, en er geen doelgroepenbeleid meer wordt gevoerd, er ergo geen reden meer is om het onderscheid tussen 'westerse' en 'niet-westerse' allochtonen te gebruiken. Maar dit onderscheid deed vooraf aan deze koerswisseling al niemand goed! Het doet namelijk geen recht aan de grote diversiteit van groepen in Nederland (in een stad als Amsterdam wonen er ruim 160 verschillende nationaliteiten), en het doet evenmin recht aan de werkelijke problemen waar vele groepen in Nederland mee kampen. Turken, Marokkanen en Surinamers/Antillianen mogen weliswaar getalsmatig de grootste groepen in Nederland zijn, daaruit mogen wij echter niet meteen concluderen, dat zij tevens de enige groepen zijn die met grote problemen kampen op de terreinen van werk, huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg, rechtspositie, et cetera. Evenmin doen de jaarlijks terugkerende integratierapporten van Dagevos e.a. Van het CPB recht aan de diversiteit in onze samenleving, en presenteren daarmee een onevenwicht en onrealistisch beeld van onze etnisch diverse, rijkgeschakeerde Nederlandse samenleving.

'Met het wegvallen van dit etnisch voorkeursbeleid is de vraag op zijn plaats of daarmee ook de legitimiteit van de huidige systematiek van categorisering is weggefallen. Als de etnische categorisering bedoeld was als hulpmiddel om doelgericht beleid te mogen voeren voor vermindering van achterstanden onder etnische groepen, dan is met de afschaffing van dat beleid ook de grond om die categorieën op te voeren verdwenen.'

In bovenstaande passage wordt verzuimd om te expliciteren dat het in het integratiebeleid is gegaan om: '...doelgroepengericht beleid' en '...onder bepaalde groepen'.

In het RMO advies wordt weliswaar verderop in de tekst naar deze diversiteit verwezen (pagina 12) maar het blijft onuitgesproken of hierbij verwezen wordt naar een diversiteit en grote verschillen binnen elke van de binnen het integratiebeleid tot voor kort herkende doelgroepen (Turken, Marokkanen...) of verwezen wordt naar de diversiteit binnen de Nederlandse samenleving als geheel!

Inmiddels is die samenhang door de toenemende sociaaleconomische diversiteit binnen etnische groepen een stuk minder eenduidig. Inkomens- en opleidingsverschillen binnen etnische groepen zijn dermate groot, dat (lokale) bestuurders in de praktijk ook weinig met deze etnische categorieën (alsook met het begrip 'allochtoon') uit de voeten kunnen (Ham en Van der Meer 2012; Rotterdam en Amsterdam 2012). (pagina 12)

De RMO lijkt in haar conclusies zelf het spoor bijster te raken, wanneer zij de gevolgen van het loslaten van de verzamelcategorieën 'autochtonen', 'allochtonen', et cetera, voor de wetenschappers probeert te beschrijven. Deze zouden nu zelf moeten registreren en categoriseren.

Het loslaten van de etnische categorisering door de overheid heeft gevolgen voor degenen die de gegevens gebruiken. Voor onderzoekers betekent het dat de verzamelcategorieën 'autochtoon', 'westers allochtoon' en 'niet-westers allochtoon' komen te vervallen, evenals het onderscheiden van generaties daarbinnen. De stopzetting van deze categorisering door de overheid heeft voordelen en nadelen. Vanuit het perspectief van wetenschappers die etniciteit in hun onderzoek willen betrekken, betekent het loslaten van de huidige identificatie- en categoriseringsmethode dat zij de huidige werkwijze niet kunnen voortzetten. (pag. 12)

Maar op basis van mijn eerdere betoog, is de wetenschap helemaal niet gediend met het hanteren van deze verzamelcategorieën! Sterker nog: deze staan haaks op de uitgangspunten van wetenschapsvoering, te weten het verzamelen van te observeren, meetbare, en betrouwbare gegevens / data. En laten deze verzamelcategorieën juist niet aan deze criteria voldoen! Het zijn, zoals de schrijvers van het advies zelf terecht stellen 'sociale constructen' (lees 'The social construction of reality' van Berger en Luckmann op na). Alleen in het geval dat wetenschappers (de ontwikkelingen) van het integratiebeleid, het discours, en de effecten van dit beleid nader willen onderzoeken -al dan niet in opdracht van een landelijke, provinciale, dan wel lokale overheid, of een politieke partij- heeft de hantering van deze categorieën relevantie.

'Als de beschikbaar gestelde gegevens niet toereikend zijn voor hun onderzoek, zullen zij zelf gegevens moeten verzamelen en dat vergt tijd en investeringen.'

Tot zo ver niets aan de hand, maar dan volgt direct hierop een volgende zin:

'Mogelijk ontstaat er ook meer variëteit in etniciteitsbepaling, met als gevolg dat de onderlinge informatie minder eenvoudig uitwisselbaar is.'

Kijk, en dat druist weer in tegen de uitgangspunten en de praktijk van wetenschapsvoering: het verzamelen van objectiveerbare gegevens. Laat deze maar hun werk doen, zou ik zeggen. Ze komen er wel uit! En alles beter dan de 'lusteloze eenheidsworsten', die verzamelcategorieën, waarin appels en peren (Japanners en Canadezen) bij elkaar worden geteld, omdat zij tot de zogenaamde rijke landen op deze aardbol behoren, waar sommigen in deze samenleving zich graag mee verenigen, identificeren.

Mijn vraag aan de afdeling 'Onderzoek & Statistiek' van de Gemeente Amsterdam, waarom autochtonen in Amsterdam worden samengevoegd bij de Westerse – allochtonen in tabellen van de demografische samenstelling van de Amsterdamse bevolking' in hun jaarlijkse rapportages, is nooit beantwoord, ook niet na enkele pogingen. Laten wij het houden op onderbezetting.

Ik sluit graag af met een nieuwe stelling:

Nu er, zoals RMO in haar briefadvies stelt, geen beleidsmatige legitimatie meer is voor de huidige systematiek van categorisering, kunnen wij eindelijk een reëel beeld krijgen van multi-etnisch Nederland: Somaliërs, Afghanen, Chilezen, Chinezen, Irakezen, Molukkers, Polen, et cetera ... en nagaan hoe het met iedereen daadwerkelijk voorstaat over alle beleidsterreinen van de overheid.

(Her)kent u ze nog? Als het goed is wel, want wij wonen en leven in hetzelfde land! En als politici en beleidsmakers de Tweede Kamer verlaten, en zich naar 'Bodega De Posthoorn' aan de Lange Voorhout begeven, dan komen zij misschien nog geen dwarsdoorsnede van de Nederlandse samenleving tegen, maar eventjes later, op weg naar huis, op de fiets, of in het winkelcentrum van hun woonplaats weer wel! Hoe kunnen zij en wij ons nog met goed recht herkennen in die beleidsnotities en jaarrapporten integratie waarin de schijn wordt opgehouden dat 'westerse allochtonen', 'niet-westerse allochtonen', en zelfs 'autochtonen' tot onze alledaagse realiteit behoren. U en ik zijn er nooit één tegengekomen.

Fernando Miguel Fernández